

‘Onderwijs en onderzoek: een verrijking om in beide

Het onderwijs is geen eiland meer. Scheidend CvB-lid

Wout van den Bor van Onderwijsgroep Noord ziet dat de relatie tussen onderwijs, arbeidsmarkt en maatschappij is veranderd.

En dat politiek opportunisme de werkvloer frustreert.

TEKST EN
FOTOGRAFIE
jan nijman

‘E’igenlijk was AOC Terra in september ’99 nog terra incognita voor mij. Ik kende de

regio niet. Ik had 22 jaar in Wageningen gewerkt waarvan de laatste tien jaar als hoofd van de vakgroep Agrarische onderwijskunde bij de Landbouwwuniversiteit. Ik had wel kennis van het agrarisch onderwijs, maar het was toch anders. Besturen van een onderwijsorganisatie is heel wat anders dan leiding geven aan een aantal professionele, individualistische wetenschappers. Misschien was ik wat naïef. Ik verwachtte mijn kennis en ervaring in dit werk te kunnen gebruiken. Voor een belangrijk deel is dat ook gelukt, maar de praktijk is soms wel weerbarstig.”

Op dinsdagmorgen 7 juni, twee weken voordat Wout van den Bor (1949) afscheid neemt als lid van het College van Bestuur van Onderwijsgroep Noord – een bestuurlijke samenwerking van AOC Terra, het Dollard College en rsg de Borgen –, blikt hij terug op zijn loopbaan. Na een wetenschappelijke carrière maakte hij op 1 september 1999 de overstap naar het onderwijs. Dat was met de officiële start van AOC Terra, een fusie van AOC Noord met het Terra College. Samen met Roel Schilt, met wie Van den Bor – zo benadrukt hij – het meer dan goed

kan vinden, ging hij het College van Bestuur vormen.

Hoe was de overstap van wetenschap naar onderwijs?

“We deden in Wageningen onderzoek naar deelproblemen in het agrarisch onderwijs, bijvoorbeeld over de aansluiting op de arbeidsmarkt. Omdat ik die onderzoeken mede begeleidde, kwam ik het groen onderwijs binnen met kennis van het onderwijs, theoretische bagage en een groot netwerk. Het schrijven van een strategisch beleidsplan was een van mijn eerste klussen bij dit aoc, dat net een fusieproces achter de rug had. Bij die klus kon ik mijn kennis heel goed gebruiken. Het heeft later ook geholpen bij de voorbereiding van een goed onderwijsconcept voor het vmbo- en het mbo-onderwijs. Ik vind het een verrijking dat ik in beide werelden, onderzoek en onderwijs, heb gewerkt.”

Sinds 1999 zijn er veel onderwijskundige veranderingen geweest zoals de invoering van het groene lyceum. Is dit de manier om de aansluiting vmbo-mbo te versterken?

“We constateerden al jaren dat er slimme leerlingen zijn, leerlingen met een Cito-score van 535 of meer, die ook praktisch bezig willen zijn. Voor die kinderen wilden we een oplossing bieden. Het traject vmbo-

mbo zou voor hen in vijf jaar moeten kunnen met een passende aansluiting op het hbo. Ik ben er trots op hoe we dit binnen AOC Terra opgezet hebben. Aanvankelijk werden we met achterdocht bekeken, ook door OCW. Nu zie je dat het navolging krijgt bij andere aoc’s. Binnenkort is er een conferentie waar we mogen uitleggen waar we mee bezig zijn. Na Winsum, Eelde en Emmen startten we ook met een groen lyceum in Assen, Meppel en Wolvega. Daarnaast werken we op andere manieren aan versterking van de doorlopende leerlijn. Alle mbo-leerlingen zullen dat merken. Maar het kan natuurlijk altijd beter. Een derde van onze leerlingen stroomt door naar het groene mbo, de rest naar roc’s. Ook daar kan de overdracht warmer. Versterking van de aansluiting doe je ook door onderwijsconcepten op elkaar af te stemmen. Invoering van competentiegericht onderwijs op het mbo vraagt er om ook op het vmbo competentiegericht te werken.”

Gaat het snel genoeg met de invoering van competentiegericht onderwijs?

“Die is sneller gegaan dan ik gedacht had. Ik heb daarom enorm veel bewondering voor de inzet van de medewerkers op de vestigingen. Het sterke van competentiegericht

werelden te werken?

leren is dat de focus op breed vakmanschap ligt. Leren krijgt pas betekenis in een authentieke situatie. Daarom halen we de praktijk de school in. Het is een diepgravende verandering van de relatie tussen onderwijs, arbeidsmarkt en samenleving. Het onderwijs is niet langer een eiland.

Nu het begint te landen, begint de landelijke politiek terug te komen op competentiegericht leren. Dat stoort me enorm, vooral omdat deze ingrijpende verandering destijds mede door de politiek geïnitieerd is. Met het idee dat er te weinig kennisontwikkeling is, is ook de politieke aarzeling ingezet. Binnen het onderwijs is er bijna niet tegen aan te werken. We stoppen heel veel tijd en energie in deze ontwikkeling. Dit politiek opportunisme is een frustratie voor de mensen op de werkvloer.”

Binnen het aoc heeft u zich sterk gemaakt voor internationalisering. Waarom vindt u dat zo belangrijk?

“Onze samenleving is een multiculturele en internationale samenleving. Alle leerlingen krijgen er mee te maken. Onze economie maakt deel uit van Europa, in feite zijn we een verlengstuk van de Duitse economie. Daarom moet het onderwijs zich richten op de culturen in ons land en om ons heen. Hoe functioneer je in een internationale markt? Talen zijn er belangrijk bij, niet alleen Engels maar ook Duits. Daar valt nog wel wat aan te doen.

Leerlingen moeten leren zich een houding geven. Hoe ga je op een fatsoenlijke manier om met andere culturen? Daarom omarm ik Kies Kleur in Groen ook. Het is de reden waarom ik internationalisering landelijk sterk heb bepleit. De AOC Raad is met een goed rapport gekomen en aoc's hebben het opgenomen in hun strategisch beleid. Steeds meer leerlingen nemen deel aan uitwisselingen of internationale contacten. Nog niet iedereen binnen Onderwijsgroep Noord heeft een even sterke internationale oriëntering, maar dat komt wel.”

Professionalisering van onderwijsgevers heeft uw belangstelling. Er is nu veel discussie over de kwaliteit van docenten. Wat verstaat u onder kwaliteit?

“In de discussies ligt de nadruk te vaak en te eenzijdig op cognitieve bagage als het gaat om de kwaliteit van docenten. Het gaat om meer dingen: Is de docent een goed didacticus? Kan hij de leerlingen de juiste

‘Nu het begint te landen, komt de landelijke politiek terug op competentiegericht leren. Dat stoort me enorm’

zorg geven? Dat de politiek voortdurend de nadruk legt op kennisontwikkeling bij leerlingen, is te kort door de bocht. Het gaat er niet alleen om of we voldoende kennis aanbieden, maar belangrijker is of we in het beroepsonderwijs wel het totaal van kennis, vaardigheden en houdingen aanleren dat nodig is om te kunnen functioneren in de beroepspraktijk. Weet een docent voldoende wat er gebeurt aan technische ontwikkelingen? Weet een docent wat de kracht van *social media* is? Zomaar roepen dat de kwaliteit onvoldoende is, gaat me veel te ver.”

Hoe geeft het aoc vorm aan de versterking van de kwaliteit?

“We doen dat onder meer met onze leiderschapsacademie en docentenacademie. Ik ben daar best trots op. Alle leidinggevers, teamleiders, coördinatoren en beginnend directeuren nemen deel aan de leiderschapsacademie. Activiteiten zijn gericht op versterking van de competenties. We hebben nu een paar keer gedraaid. De ervaringen zijn goed, daarom willen we ook een docentenacademie starten. We kunnen deze academies opzetten dankzij de grootte van Onderwijsgroep Noord.

Professionalisering is overigens

maar één middel om betere kwaliteit te krijgen. Je moet het ook zoeken in het voortdurend herijken van je organisatie en je taakbeleid. Onderwijsgroep Noord was tot voor kort een redelijk centraal geleide organisatie. Dat was nodig om de verschillende bestuurlijke functies binnen de organisatie te integreren. Dat is nu redelijk uitgekristalliseerd. Het is daarom tijd over te stappen

naar een wat meer decentrale organisatie. We gaan op een zeven onderwerpen werken in netwerken. Elk netwerk wordt geleid door een vestigingsdirecteur. Professionalisering is een van die onderwerpen.

Het CvB komt daarmee iets meer op afstand, komt meer aan bestuurlijk werk toe. Daarmee sluiten we aan op de wens van onze

directeuren. Ze gaven al langer aan meer een rol te willen spelen in de vormgeving en ontwikkeling van de organisatie. Ik ben er trots op dat het gelukt is dat via een netwerkorganisatie van de grond te krijgen.”

Wat zijn uw eigen plannen voor na uw afscheid in juni?

“Ik heb een warm hart voor internationale samenwerking, daar wil ik actief in worden. Ik wil mijn kennis en ervaring inzetten voor versterking van het agrarisch onderwijs in ontwikkelingslanden. Daarom ga ik me opgeven bij PUM, een organisatie voor senior experts die als vrijwilliger ingezet kunnen worden. Daarnaast wil ik tijd nemen om vrienden in het buitenland op te zoeken, veel te lezen, te schrijven...”

Ik kijk met voldoening en dankbaarheid terug. We werken hier in een zeer goede sfeer. Ik heb veel geleerd van mijn collega's, over mijn sterke en zwakke kanten, ook tijdens het werk voor Onderwijsgroep Noord. Wat die zwakke kanten zijn, vertel ik je nog wel eens.”